

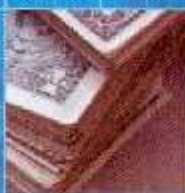
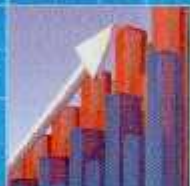

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การบัญชี ต้นกุ่ม

พิมพ์ครั้งที่ 15

ดวงมณี โกมารทัต

EXP

+

การบัญชีต้นทุน

ดวงมณี โกมารทัต

เลขทะเบียน M 0150846

วันลงทะเบียน 14 ส.ย. 2560

เลขเรียกหนังสือ : 657.42
: ๒๕๖๐
: 2559

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2559

310.-

ดวงมณี โกมารทัต

การบัญชีต้นทุน / ดวงมณี โกมารทัต

1. บัญชีต้นทุน 2. การบัญชี 3. ต้นทุน

657.42

ISBN 978-974-03-2857-1

สปร. 127/15

สรรคุณคำวิชาการ ผู้วิเศษ
www.ChulaPress.com
Knowledge to All

ลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งที่ 1-2 จำนวน 3,000 เล่ม พ.ศ. 2530

พิมพ์ครั้งที่ 3 จำนวน 3,000 เล่ม พ.ศ. 2534

พิมพ์ครั้งที่ 4 จำนวน 4,000 เล่ม พ.ศ. 2535

พิมพ์ครั้งที่ 5-11 จำนวนครั้งที่ 5,000 เล่ม พ.ศ. 2538, 2540, 2544, 2546, 2548 และ 2549

พิมพ์ครั้งที่ 12-14 จำนวนครั้งที่ 3,000 เล่ม พ.ศ. 2561, 2563 และ 2565

พิมพ์ครั้งที่ 15 จำนวน 3,000 เล่ม พ.ศ. 2559

การผลิตและการแลกเปลี่ยนหนังสือเล่มนี้ไม่ทำรูปแบบใดทั้งสิ้น

ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้จัดทำหน่าย ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

สาขา ศาลาพระเกี้ยว โทร. 0-2218-7000-3 โทรสาร 0-2255-4441

สยามสแควร์ โทร. 0-2218-9881-2 โทรสาร 0-2254-9495

ม.นเรศวร จ.พิษณุโลก โทร. 0-5526-0182-4 โทรสาร 0-5526-0185

ม.เทคโนโลยีสุรนารี จ.นครราชสีมา โทร. 0-4421-6131-4 โทรสาร 0-4421-6135

ม.บูรพา จ.ชลบุรี โทร. 0-3839-4855-9 โทรสาร 0-3839-3239

โรงเรียนนายร้อย จปร. จ.นครนายก โทร. 0-3733-3023 โทรสาร 0-3739-3023

ม.พะเยา จ.พะเยา โทร. 0-5446-6799-800 โทรสาร 0-5446-6796

จัตุรัสจามจุรี (CHAMCHURI SQUARE) ชั้น 4 โทร. 0-2160-5301-2 โทรสาร 0-2160-5904

รัตนกสิเบสท์ (แยกแคราย) โทร. 0-2950-5408-9 โทรสาร 0-2950-5405

ม.เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จ.นครราชสีมา โทร. 0-4492-2562-3 โทรสาร 0-4492-2664

มือถือ 08-3392-7785

Call Center (จัดส่งทั่วประเทศ) โทร. 0-2255-4433 <https://www.chulabooks.com>

และเครือข่าย

ร้านค้า หนังสือเข้าร้านเรียน ติดต่อพนักงานส่ง สาขารัตนกสิเบสท์ (แยกแคราย) โทร. 0-2950-5408-9

โทรสาร 0-2950-5405

มีจำหน่ายที่ ร้านหนังสือทุกสาขา ร้านขายอินเทอร์เน็ตทุกสาขา และร้านหนังสือชั้นนำทั่วประเทศ

กองบรรณาธิการ : ศีพรพรรณ ไพล่สุต

ออกแบบปก : ทศก. ขอมและศก. ออกแบบรูปเล่ม : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [5803-101]

โทร. 0-2218-3557 โทรสาร 0-2215-3612

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 15

ข้าพเจ้าเพิ่งได้รับการติดต่อจากสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่า คำภา
“การบัญชีต้นทุน” พิมพ์ครั้งที่ 14 ได้หมดลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับเป็นเวลาใกล้เปิด
ภาคต้น จึงต้องจัดพิมพ์เพิ่มเติมให้ทันเวลาเปิดภาคการศึกษา การพิมพ์ครั้งนี้จึงเป็นการ
พิมพ์ซ้ำกับการพิมพ์ครั้งที่ 14

ในระยะกว่า 10 ปี มานี้ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิทยาการต่างๆ ทางการบัญชีต้นทุน
และการบัญชีบริหารเป็นอย่างมาก ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรวิชาการบัญชีต้นทุนและวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้
ทันสมัย ซึ่งการปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อเนื้อหาของตำราการบัญชีต้นทุนด้วย
ข้าพเจ้าหวังว่าจะได้มีโอกาสร่วมปรับปรุงทั้งเนื้อหาและแบบฝึกหัดส่วนใหญ่ให้สอดคล้องกับ
หลักสูตรที่คณะฯ จัดทำขึ้นใหม่สำหรับการพิมพ์ในครั้งต่อไป

อย่างไรก็ตาม หากท่านผู้ใช้ตำราเล่มนี้พบข้อผิดพลาดในการพิมพ์หรือคำอธิบายใดๆ
ไม่กระจ่างชัด หรือประสงค์จะให้ความคิดเห็นใดเพิ่มเติม โปรดกรุณาติดต่อข้าพเจ้าได้ที่โทรศัพท์
0-2218-5813 หรือโทรสาร 0-2218-5798 หรือที่ E-mail: duangmanee@acc.chula.ac.th
จะขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ดวงมณี โกมารทัต

มกราคม 2559

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทที่ 1	บทบาทของการบัญชีต้นทุนในการบริหารธุรกิจ	1
1.1	ความสำคัญของการบัญชีในการบริหารธุรกิจ	2
1.2	วัตถุประสงค์และขอบเขตของการบัญชีต้นทุน	5
1.3	ความแตกต่างระหว่างการบัญชีต้นทุน การบัญชีบริหารและการบัญชีการเงิน	9
1.4	สถานภาพ และหน้าที่ของแผนกบัญชีต้นทุน	11
1.5	บทบาทของสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ที่มีต่อการบัญชีต้นทุน	15
1.6	จรรยาบรรณของนักบัญชีต้นทุน	19
1.7	การพัฒนาการบัญชีต้นทุนเพื่อการบริหาร	20
บทที่ 2	แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนและการจำแนกประเภทต้นทุน	25
2.1	ความหมายของต้นทุน ค่าใช้จ่ายและขาดทุน	25
2.2	วัตถุประสงค์ในการใช้ต้นทุน	29
2.3	การจำแนกประเภทต้นทุน	33
บทที่ 3	วงจรต้นทุนและการจัดทำงบการเงิน	53
3.1	วงจรต้นทุนและการจำแนกต้นทุนของธุรกิจประเภทต่างๆ	53

	หน้า	
3.2	การจัดทำงบการเงินของธุรกิจผลิตสินค้า	59
3.3	การจัดทำงบการเงินของธุรกิจซื้อขายสินค้า	65
3.4	การจัดทำงบการเงินของธุรกิจบริการ	65
บทที่ 4	ระบบบัญชีต้นทุน	73
4.1	โครงสร้างระบบบัญชีต้นทุน	73
4.2	การจำแนกระบบบัญชีต้นทุน	76
4.3	การเลือกระบบบัญชีต้นทุน	79
4.4	วงจรการบันทึกต้นทุนการผลิต	81
4.5	ระบบการบันทึกของคงเหลือ	88
4.6	ระบบบัญชีต้นทุนจริง	92
บทที่ 5	วิธีการบัญชีต้นทุนงาน	103
5.1	ลักษณะสำคัญของวิธีการบัญชีต้นทุนงาน	104
5.2	บัตรต้นทุนงาน	105
5.3	การกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายการผลิตจัดสรร	106
5.4	การคำนวณค่าใช้จ่ายการผลิตจัดสรรเป็นต้นทุนการผลิต	110
5.5	ระบบบัญชีต้นทุนงาน	112
บทที่ 6	การบัญชีต้นทุนวัตถุดิบ	137
6.1	ความหมายของวัตถุดิบและการแบ่งแยกประเภท	137
6.2	การคำนวณต้นทุนในการจัดหาวัตถุดิบ	139
6.3	การคำนวณต้นทุนวัตถุดิบแยกไปใช้ในการผลิต	146
6.4	การตีราคาวัตถุดิบคงเหลือเมื่อสิ้นงวด	155
6.5	การตรวจนับวัตถุดิบคงเหลือเป็นครั้งคราว	161
บทที่ 7	การบัญชีต้นทุนค่าแรง	165
7.1	ความหมายและการแบ่งประเภทค่าแรง	165
7.2	การเก็บเวลาทำงาน	167

7.3	การคำนวณ จำแนกประเภทและจ่ายค่าแรง	173
7.4	การบันทึกรายการเกี่ยวกับค่าแรง	177
7.5	ค่าแรงในรูปผลตอบแทนและสวัสดิการอื่นๆ	179
7.6	การให้เงินรางวัลเพื่อจูงใจพนักงาน	185
บทที่ 8	การบัญชีค่าใช้จ่ายการผลิต	191
8.1	ความหมายและการแบ่งแยกประเภท	191
8.2	การรวบรวมและบันทึกค่าใช้จ่ายการผลิต	195
8.3	การบันทึกรายการค่าใช้จ่ายการผลิตทั่วไป	201
บทที่ 9	ค่าใช้จ่ายการผลิตจัดสรร	205
9.1	สาเหตุของการกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายการจัดสรรไว้ล่วงหน้า	205
9.2	ประโยชน์ของการใช้อัตราค่าใช้จ่ายการผลิต	208
9.3	แหล่งข้อมูลที่ใช้กำหนดอัตราค่าใช้จ่ายการผลิต	209
9.4	ขั้นตอนในการกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายการผลิต	211
9.5	การคำนวณและบันทึกค่าใช้จ่ายการผลิต	224
9.6	การจัดทำงบประมาณเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายการผลิต	226
9.7	การวิเคราะห์ผลต่างค่าใช้จ่ายการผลิต	229
9.8	วิธีการบัญชีเกี่ยวกับผลต่างค่าใช้จ่ายการผลิต	232
บทที่ 10	ค่าใช้จ่ายการผลิตจัดสรรประจำแผนก	243
10.1	สาเหตุของการเลือกใช้อัตราค่าใช้จ่ายการผลิตประจำแผนก	243
10.2	หลักการปันส่วนหรือแบ่งสรรต้นทุน	247
10.3	วิธีปันส่วนค่าใช้จ่ายการผลิตของแผนกบริการเข้าสู่แผนกผลิต	248
10.4	การกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายการผลิตจัดสรรประจำแผนก	259
10.5	วิธีการบัญชีเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายการผลิตประจำแผนก	261
10.6	การวิเคราะห์ผลต่างค่าใช้จ่ายการผลิตประจำแผนก	267

	หน้า
บทที่ 11 เศษวัสดุ สินค้าเสีย และสินค้ามีตำหนิ	269
11.1 ความหมายของเศษวัสดุ สินค้าเสีย สินค้ามีตำหนิ	269
11.2 วิธีการบัญชีเกี่ยวกับเศษวัสดุ	270
11.3 วิธีการบัญชีเกี่ยวกับสินค้าเสีย	273
11.4 วิธีการบัญชีเกี่ยวกับการแก้ไขสินค้ามีตำหนิหรือด้อยคุณภาพ	280
บทที่ 12 การบัญชีต้นทุนช่วง	285
12.1 ลักษณะของการบัญชีต้นทุนช่วง	286
12.2 ข้อแตกต่างระหว่างการบัญชีต้นทุนงานและการบัญชีต้นทุนช่วง	286
12.3 การรวบรวมต้นทุนตามแผนการผลิต	290
12.4 วงจรการบัญชีต้นทุนช่วง	292
12.5 การคำนวณหน่วยเทียบเท่าหน่วยที่ผลิตเสร็จ	302
12.6 การจัดทำงบหรือรายงานต้นทุนการผลิต	307
บทที่ 13 การบัญชีต้นทุนช่วง (ต่อ)	321
13.1 การคำนวณต้นทุนการผลิตเมื่อมีงานระหว่างทำต้นงวด	321
13.2 การจัดทำงบต้นทุนการผลิตแบบถัวเฉลี่ย	325
13.3 การจัดทำงบต้นทุนการผลิตแบบเข้าก่อน-ออกก่อน	331
13.4 การจัดทำงบต้นทุนการผลิตเมื่อมีหน่วยเพิ่ม	339
13.5 การจัดทำงบต้นทุนการผลิตเมื่อมีหน่วยเสียหรือหน่วยสูญ	344
บทที่ 14 ผลิตภัณฑ์ร่วมและผลิตภัณฑ์พลอยได้	357
14.1 ความหมายของศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ร่วมและผลิตภัณฑ์พลอยได้	357
14.2 วิธีการบัญชีเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์พลอยได้	360
14.3 วิธีแบ่งสรรหรือปันส่วนต้นทุนของผลิตภัณฑ์ร่วม	376
14.4 การตัดสินใจปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ร่วม	388
บทที่ 15 การกำหนดต้นทุนมาตรฐานและการวิเคราะห์ผลต่าง	391
15.1 แนวความคิดเกี่ยวกับมาตรฐาน	391

	หน้า
15.2 ข้อแตกต่างระหว่างต้นทุนมาตรฐาน ต้นทุนโดยประมาณ และงบประมาณ	395
15.3 ประโยชน์ของต้นทุนมาตรฐาน	396
15.4 การกำหนดต้นทุนมาตรฐาน	398
15.5 การวิเคราะห์ผลต่างต้นทุนมาตรฐาน	405
บทที่ 16 ระบบบัญชีต้นทุนมาตรฐาน	419
16.1 วิธีบันทึกต้นทุนมาตรฐาน	419
16.2 การบัญชีต้นทุนมาตรฐานของปัจจัยการผลิต	424
16.3 ระบบต้นทุนมาตรฐานในวิธีการบัญชีประเภทต่างๆ	430
16.4 การปิดผลต่างต้นทุนมาตรฐาน	434
16.5 การเปลี่ยนมาตรฐานจากที่กำหนดไว้เดิม	445
แบบฝึกหัดและเฉลย	451
บรรณานุกรม	647

15.2	ข้อแตกต่างระหว่างต้นทุนมาตรฐาน ต้นทุนโดยประมาณ และงบประมาณ	395
15.3	ประโยชน์ของต้นทุนมาตรฐาน	396
15.4	การกำหนดต้นทุนมาตรฐาน	398
15.5	การวิเคราะห์ผลต่างต้นทุนมาตรฐาน	405
บทที่ 16	ระบบบัญชีต้นทุนมาตรฐาน	419
16.1	วิธีบันทึกต้นทุนมาตรฐาน	419
16.2	การบัญชีต้นทุนมาตรฐานของปัจจัยการผลิต	424
16.3	ระบบต้นทุนมาตรฐานในวิธีการบัญชีประเภทต่างๆ	430
16.4	การปิดผลต่างต้นทุนมาตรฐาน	434
16.5	การเปลี่ยนมาตรฐานจากที่กำหนดไว้เดิม	445
แบบฝึกหัดและเฉลย		451
บรรณานุกรม		647